

V torak, četerek in soloto
trijah in velja v Mari-
boru brez poplavljanja na
dan razve leto 8 gl. — k.
za pol leta . . . 4 . . . — k.
za četr leta . . . 2 . . . 20 . . .

Po pošti:
za vsa leta 10 gl. — k.
za pol leta . . . 5 . . . — k.
za četr leta 2 . . . 60 . . .

Vredništvo in opravništvo
je v gosposkih ulicah
(Herrngasse) št. 117.

SLOVENSKI NAROD.

Oznaniła:
Za navadno dvostopno
vrsto se plačuje
6 kr., če se tiska 1krat,
5 kr., če se tiska 2krat,
4 kr., če se tiska 3krat.
veče pismenke so plaču-
jejo po prostoru.

Za vsak tisek je plačati
kolek (stempelj) za 30 k.

Rokopisi se ne vračajo,
dopisi naj se blagovljno
frankujejo.

Št. 66. V Mariboru 5. septembra 1868. Tečaj I.

Praska „Correspondenz“ kranjskemu deželnemu zboru.

„Vsem političnim strankam je trdno združenje, trdna zveza tistih, ki imajo enake namere, conditio sine qua non. Še bolj pak je to potreba politično-narodnim strankam.“

Slovenci, naši slovanski bratje, kateri so po nesreči razdeljeni po več deželah cesarstva, kjer je mešano prebivalstvo, imajo zelo težaven položaj. Od ene strani jim zelo proti ponemčevanje, na drugi strani jim žuga italijanizem, ki kakor lave popláv naprej prodira. Slovenci so zdaj samo na Kranjskem nekako središče in politično domovanje našli, kakor tudi imajo v kranjskem zboru večino. Njih nevaran stan v Istriji, Gorici, Štirskem, Trstu itd. jim je že davno idejo dal, da težé do tega, da bi se njih ostro narodna zemlja v eno posebno upravno celoto (skupino) zedinila. Dozdaj pa niso še toliko dosegli, da bi se njih narodnost Nemcem in Italijanom nasproti vsaj za veliko silo in potrebo v šoli varovala.

Slovenski narod je davno že umel, kako v ozki zvezi je pogoj njegovega življenja z interesom Česke in njenim česko-slovanskim prebivalstvom. Slovenski narod je vedno kazal simpatije do nas, in pri vsaki priliki izgovoril, da identificira svoja prizadevanja z našimi političnimi prizadevanji.

Kako pa je z vodniki, z zastopniki slovenskega naroda? Ali so se ti ravnali vedno po simpatijah in pravi volji njihovega naroda? Ali so se trdno združili z nami, ko je veljalo nekaj določilnega dosežati?

Istina je, ob svojem času so prišli v slovanski kongres na Dunaj, tam so pristopili ideji, v oni važni dobi deželnih zborov, adresu poslali, ki je imela federalističen program varovati. Ko pa so potem deželni zbori skupaj stopili, ko je prišla ura preskušnje, dali so se iz Dunaja pol z dobrikanjem pogovoriti, pol ostrašiti. Brez pogodbe so volili za državni zbor in so z družimi tudi tjkaj šli. In kako so se zadržali tam nasproti stvarjenju centralizujočega dualizma? Ali so kedaj energično protestovali, ali so se le toliko kakor Poljaki branili centralističnega naliva? Žalibog da ne. Če se izvzame nekoliko bojazljivih dostavnih predlogov (amendments), bili so le za olepšavo, za prav cenjeno stafažo tistemu reichsrathu, kteremu je bilo ravno zaradi njegove nemškujouče tendencije mnogo na tem ležeče, da je imel malo slovanskega obrobja. In gotovo je, da so slovanski državni poslanci tudi s tem obnašanjem zopet federalistični reči, reči njih v veliki nevarnosti stoječega naroda naravnost kvaro delali.

In zdaj? Tudi zdaj zboruje zopet kranjski zbor s slovensko večino. Mirno, kakor da bi se ne bilo nič zgodilo, kakor da ne bi bilo velike politične spremembe, ktera je položaj deželnega zbora samega predrugčila, začčenja se posvetovati o predlogih, ki mu jih je vlada dala. Vidi se, da nikomur tam v glavo ne pade, vprašanje staviti, če ni morda decemberska ustava stanje deželnega zbora bistveno spremenila. Vidi se, da se nobeden tam ne čuti poklicanega, da bi preiskanje in pregledanje nasvetoval, koliko nova ustava avtonomijo kranjske dežele in slovenskega naroda pospešuje ali mu škoduje. Vidi se, da se tam nihče več ne spominja, da so bili pred fe-

deralističnih političnih misli, in še menj se misli na to, kako bi se federalističnemu mnenju, katero ima še denes narod slovenski, tudi v novih razmerah legitimem in zraven praktičnem izraz dati mogel.

Vidi se, da nimajo očesa, nimajo ušesa za to, kar se v Lvovu na gališkem zboru godi, kjer se dela vsaj krepek poskus, storjene zmote popraviti. Vidi se, kakor da bi se hotelo vladajoči stranki dati zelo prijeten dokaz, da se tudi slovanski deželni zbori do bodo, ki se strogemu dualizmu znajo poklanjati.

Kranjski deželni zbor si daje videz, kakor bi bil pil iz reke političnega pozabljenja, kakor bi ga nič ne brigalo, kar ni v ozkih mejah njegove zdanje kompetencije ostro odkleneno, kakor da bi bil od nekđaj tak in bi iste pravice nekđaj imel, kakor mu jih zdaj decemberska ustava daje. In ali so pač časi taki, da se more tako velikemu, brezskrbnemu pokoju udati? Ali je morda vse ene cene, ali se zdaj glas povzdigne za pregled ustave ali kakor si bodi, ali če se to odloži na primernejši čas, morda ad calendas graecas? Ali so si slovanski državni poslanci morda v svesti, da so po mislih svoje dežele, svojega naroda na Dunaji delali in da jim ta pritrjuje? Ali jim ni temuč znano, koliko glasov izmed naroda se je oglasilo, ki so bridko grajali njihovo ravnanje, ko so še na Dunaji zborovali? Javno nasprotimnenje s slovenskimi državnimi poslanci pač na Kranjskem ni bilo manje nego v Galiciji proti poljskim poslancem.

Nečemo kranjskemu zboru svetov dajati, da si ga kličemo pred forum politične kritike. Pa kažemo lahko na javno manifestacijo slovenskega naroda.

„Corr.“ navaja znano resolucijo ljutomerskega tabora s šestimi odstavki in pravi potem:

Mi bi mislili, da ta resolucija obsega za zdaj ves program slovenski. Ako pa se noče, da te resolucije ne bodo vetrovi odnesli, bila bi dolžnost slovenskega deželnega zbora, da jo za svojo prevzame, za svoj program postavi.

Ako bo kranjski zbor na dalje zboroval kakor do zdaj, ako bo, rekli bi, pustil ljubega Bogá očeta za vse skrbeti, lahko mu že zdaj zakličemo, da slovenskemu narodu nasproti, ki ima v njem edinega postavnega odvetnika v tem trenutku, v težko odgovornost zapade. Naj se povzdigne do močatega dela in zastavo svojega naroda novemu položaju reči nasproti visoko nosi, dokler je še čas, kajti ne samo za vlade, tudi za ljudstva je osodopolno: „Prepozno!“

Iz deželnih zborov.

7. seja deželnega zbora kranjskega 3. sep.

(Izv. sporočilo.)

Dnevni red: 1. Vladni predlog gledé šolskega nadzorništva se izročí šolskemu odseku.

2. Volitev cestnega odbora. Voljeni so: Gariboldi, Treo, Zois, Zagorec, Kramarič, Rastern, Langer.

Listek.

Iz Pavlihove torbe.

(Nekaj od „narodnega duhá“.)

Pavliha menda ni da bi se moral še slovenskemu svetu predstavljati. Pozná ga vsak, kdor slovenski narod pozna in njegove pravljice. Stari očetje ki tabak kadé, in mlade deklice ki po mladenčih gledajo in štejejo, kateri je lep in kateri grdo hodi, vsi vedó, da je Pavliha bil, kakor je Repoštev bil, ali lažnjivi Kljukec, kralj Matijaž in Martin Krpán. Pa bukvar Giontini, ki v Ljubljani molitevke in druge dobre bukve prodaja, je tudi o Pavlihi v slovenski (menda po ranjem prestavljalci Malavašiči raztrošeni) knjigi neressnično novico po svetu raznesel, da je Pavliha že tjkaj šel, kjer je črv minister skupnih zadev in deficitu ni. Tudi oni slovanski očetje, ki zapečjo sedé in verujejo, da ves denašnji svet ni bobove luščine vreden in da hudič le preveč gospodari, pravijo svojim vnukom, da je Pavliha umrl in da ga ni več tukaj na zemlji, kjer človeka dolžniki nadlegovajo in komarji pikajo. Vse to pa ni res. Pavliha je še živ, tako živ, kakor, na primer, poslanec Svetec v Ljubljani. Razložek med nekđaj in zdaj je le ta, da ga je kultura, ki je po Meffistovi besedi v Goetejevem Faustu ves svet oblizala in se celo na hudiča raztegnila, tudi njega doletela tolikanj, da že dober čas slovenske politične in nepolitične liste bere in vse nove postave pozná. Očita se mu, da je med stranko zanikavtov, pa to je taka krivica, kakor se enaka še marsikteremu slovečnemu možu godi. Pavliha rad hvali, kjer kaj hvale vrednega najde. In ker je enkrat med tiste zašel, ki imajo kadilnico v roki in šibo zraven sebe, med časnikarje, naj začne precej hvaliti, da bodo Bog in ljudje z njim zadovoljni. Najprvo pa bodi govorjeno o slovenskih dopisnikarjih in o „narodnem duhu“.

Dolgo, dolgo sem jaz, Pavliha, študiral kaj je in kakov je narodni duh, in kar po resnici naj povem še zdaj se mi čudno zdi, kak bi mogel biti. Dolgo časa sem mislil, in še denašnji dan me včasí, kedar sem prav mrzel, objemlje misel, da je to nekaj abstraktnega, ki pomeni samo: narodno

samosvest, vzbujenje našega naroda, življenje za kaj višega, spoznanje svojih naravnih pravic. Ali kedar berem ogromno število dopisov v ranjem „Slovenski“ v prejšnjih in zdanjih „Novicah“, pokopanem „Napreji“ in celo v novem „Narodu“ sem ter tje, spravi me to branje ob prvo misel in namalati si moram ta „narodni duh“ kakor dobrodejno, čarobno, čudovito megleno pošast, ki leze v strah vsim nemškutarjem od bajte do bajte, od vasi do vasi iz ene doline v drugo. In mislim si ga s sivo brado, z veliko batino, s katero vse naše domače lumpe pretepa, s počasnim korakom in — ne vem s kom še. Zaspán pa mora biti ta narodni duh, ki nemškutarje straši enkrat na korških gorah, enkrat v štajerskih dolinah, strahovito! Kajti dopisniki, ki poročajo o njem, vedno kakor nekaj posebnega vedó o njem povedati, da se je v zbudil, zdramil, oživel, prikazal. Od drugod pa eden poroča, da je živ, drugi zopet, da še vedno tisočletno spanje spi. Saj jaz bi ne rekel nič; jaz sem bil vse svoje življenje neroden in spim še denes rad. Ali jaz nisem naroden duh, nemam toliko posla kakor on. Truden ne more biti, ker pri nas na Slovenskem sploh še toliko ni storil, kakor baron Rauch na Hrvaskem. Fetiramo ga menda tudi ne preveč, da bi ga z navdušenjem in ognjem upijanihi, kajti obojega je pri nas po večem in celem premalo. Pa vendar tožijo dopisniki od tu in tam, da spi. Ker, kakor povedano, eni pripovedujejo kakor da bi se včasí tu pa tam pokazal, eni mu pa zaspánost očitajo, tako je ta cela pravljica malo zmešana. Če ima res poslednjo polhovo naturo, in se medvedu enako rad zalize in spi, moramo Slovenci gledati, kako ga na noge in na delo spravimo, da bo naglo vso Slovenijo obtekel. Judovski prerok Elija je malikovavcem, kterim njih bog ni hotel ognja na drva poslati, svetoval naj glasneje kličejo, da ga zbuđe, če spi, ali kličejo če se je šel na stran — oddehnit. Poskusimo še mi tako, kakor ta Elija svetuje, kričimo. Pod milim nebom, na taborjih, se glas razlega, tam naj se vstopijo možje, ki imajo dobra pljuča in naj skušajo klicati, saj dolenski Ribničan pravi! beseda ni konj! Učenjak Buffon je tudi grozovito rad spal. Ker je pa hotel vstajati rekel je svojemu hlapcu naj ga v jutro s palico in silo iz postelje spravi; ta je res tako storil in učenjak je vstajal in mnogo več storil. I nu! to je tudi podučno in razumljivo za nas!

3. Sporočilo deželnega odbora o sprejemu Galenfelsove, Šelenburgove, Weitenhilerjeve dekliške in Flödnigove ter Holdheimove ustanove za siepe na deželni račun se izroči finančnemu odseku.

4. Osnova postave gledé zapora občé škodljivih oseb v posilni delavnici se izroči že voljenemu odboru za posilno delavnico po nasvetu posl. Tavčarja.

5. Račun Glavarjeve ustanove za leto 1866—1867 in proračun za 1868 se izroči finančnemu odseku.

6. Poročilo deželnega odbora o ravnopravnosti slovenskega jezika v javnih šolah in uradnih na Kranjskem se izroči šolskemu odseku. Poročilo in postavo, ktera tu spodaj sledita, je bral dr. Bleiweis slovenski.

7. Poročilo peticijskega odbora o prošnji zastopništva mesta Kranjskega zarad pobiranja srenjskih naklad. Odbor podpira prošnjo, da naj finančno ministerstvo zavkaže najemniku užitnine, da pobira za mesto Kranjsko 20% naklade in da tekoj plača do zdaj zapadli znesek od 1. januarja 1868 sem.

Poročilo deželnega odbora kranjskega o ravnopravnosti slovenskega jezika v javnih šolah in uradnih na Kranjskem.

Slavni zbor!

Po sklepu deželnega zbora v 5. seji 1867. leta 28. dne svečana je dobil deželni odbor to-le nalogo:

„naj izdelata in prihodnjemu deželnemu zboru predloži načrt, kako bi se v vojvodini Kranjski ravnopravnost slovenskega jezika v šolah, uradnih in sodnih uresničila.

Odveč bi bilo, ako bi se deželni odbor hotel dandanes sklicevati na mnogoletne vroče želje slovenskega naroda in zastopnikov njegovih po takšni postavi in silno njeno potrebo dokazovati na dolgo in široko, in to tem menj, ker obširne njene obravnave dveh deželnih zborov so zapisane v stenografičnih listih našega zbora (glej stenogr. sp. 1866. leta stran 228. 359—361, 456.483 — in pa leta 1867. št. 60). Tu je bilo dokazano, da ljudska šola, nikakor ni ljudska šola, ako se mladina ne podučuje v jeziku, ki ga ljudstvo govori, — in dokazano je bilo dalje, da tudi v srednjih šolah se mladina naša mora v narodovem jeziku, a ne v slovni sami, popolnoma in tako izuriti, da stopivši iz teh šol more zadostovati zahtevam naroda svojega, bodi-si da si izbere poklic uradnika, duhovnika, obrtnika, učenika, zdravnika itd.

Kjer tedaj naravno pravo narodovo od ene strani, od druge pa djanska potreba vsakdanjega življenja tako jasno govori, ondi ni treba obširnih razlogov, da se narodu dá, kar narodu gré.

Da pa pričujoči načrt o zadevah šolskih zahteva za zdaj le to, da se v tako imenovanih srednjih šolah vsaj polovica nauk razlaga v slovenskem jeziku, temu je vzrok to, da odbor ni hotel prestopati mejá, ktere so si zagovorniki narodnih pravic po natanjnjem prevdaru naših razmér postavili v prejšnjih sesijah deželnega zbora in kterih se je držal tudi tisti po deželnem zboru izvoljeni odbor, ki je v seji 12. svečana 1866 leta poročal o učnem jeziku za ljudske in srednje šole. Veljavo prislovice naše: „kolikor jezikov znaš, za toliko ljudi veljaš“ po vsej vrednosti svoji spoznaje, niso zagovorniki ravnopravnosti slovenskega jezika nikdar preganjali nemškega jezika popolnoma iz naših šol, marveč mu na pravem mestu vsedgar odločevali toliko prostora, da se ga tista mladina, ktera šolstva svojega ne konča z ljudsko šolo, zdatno nauči, a da ta prostor vendar ni tolikšen, da bi škodo trpel deželni jezik.

In tega vodila se drži tudi deželni odbor, trdno pričakovaje, da mu pritrji vsak, kdor se drži človečanskega pravila: „česar sebi ne želiš, ne stori bližnjemu“, in vsak, kdor vé, da nikjer na svetu ni vezana kultura na jezik, ampak le na znanstva in vednosti, ki si jih človek pridobiti more v tem ali onem jeziku.

Kar se pa tiče rabe slovenskega jezika v javnih uradnih, obsega ta načrt ono okrožje uradnih opravil, kadar gospóske bodi-si z besedo bodi-si pismom stopajo v dotiko z ljudstvom. Vzeto je v načrt vse to, kar je že dozdej po različnih vladnih ukazih gosposkam zapovedano, a je žalibog zapoved le na papirji ostala. Temu pa more v ustavi državi enkrat konec biti, da je narod naš v uradnih, ktere vendar tudi on zdržuje, mučenec nemščine, ki je ne razume. Za nespametno (absurdum) bi pač ves svet spoznal, ako bi se narodu v nemških okrajnih Avstrije slovenski dopisi, slovanski odloki itd. podajali, — in vendar se slovenskemu narodu na Kranjskem o tem še dandanes z malimi izjemami, tako godí kakor da bi krivica bila pravica! Zadnji čas je, da narod naš v tem obziru neha biti tujec na domači zemlji.

To bodi slavnemu zboru dokaz, da to, kar se v pričujočem načrtu zarad narodne ravnopravnosti zahteva, je le postulat pravice, in da vse, kar zahteva v postavi šolski in v postavi za uradnje, se opira na žive potrebe vsakdanjega življenja naroda slovenskega, kteremu se je sicer odvzela tlaka in desetina, a ne se povrnila ravnopravnost narodna.

Da pa se uradnikom cesarskim, advokatom in notarjem olajša raba slovenskega jezika v njihovih javnih opravilih, treba je, da se ravnopravnost jeziku našemu odpre tudi v viša učilišča. V ta namen bile so pri c. k. ministerstvu dunajskem 1848. leta razprave za napravo vseučilišča Slovincem v Ljubljani, v kterem bi se dotični nauki razkladali v slovenskem jeziku.

Na stran pustivši za zdaj vseučiliščino vprašanje povdarja deželni odbor, glede na potrebo popolne izurjenosti uradnikov, odvetnikov in notarjev v slovenskem jeziku, vendar že zdaj živo in neobhodno potrebo, da se vsaj en oddelek vseučiliščin ustanovi v Ljubljani, in v ta namen svetuje slavnemu deželnemu zboru, da se obrne do visoke vlade s prošnjo, da se napravi akademija za pravoznanstvo, ktera se je v Ljubljani po ukazu c. k. ministerstva za nauk od 5. okt. 1848. leta št. 6230 že leta 1849. začlenjala z napravo dveh učilnic pravoslovnih, namreč avstrijskega državljan-

skega in pa kriminalnega prava, pa je prestala zopet, ko je v Avstriji zginila ustava.

Po vsem tedaj deželni odbor predlaga:

Naj sklene slavni deželni zbor:

1. priloženemu načrtu postave, po kateri se uresniči ravnopravnost slovenskega jezika v javnih šolah in uradnih kranjskih, se pritrjuje.

2. naprava pravoslovne akademije se za neobhodno potrebo spoznava in gledé na to potrebo prosí se visoka c. k. vlada, da po ustavni poti skrbi za to, da se v Ljubljani napravi akademija za pravoznanstvo s slovenskim učnim jezikom.

Od deželnega odbora vojvodine kranjske.

Ljubljana 28. velikega srpana 1868.

Postava

veljavna za vojvodino Kranjsko, kako naj se uresniči ravnopravnost slovenskega jezika v javnih šolah in uradnih.

S pritrjenjem deželnega zbora mojega vojvodstva Kranjskega ukazujem takole:

I. zastran šol.

A. Zastran ljudskih šol.

§. 1. Po vseh ljudskih šolah na Kranjskem je slovenski jezik učni jezik, samo v nemških občinah na Kočevskem bodi učni jezik nemški.

§. 2. V tretjem in četrtem razredu glavnih šol je nemški, na glavnih šoli kočevskega mesta pa slovenski jezik učni predmet.

B. Zastran šole za učiteljske pripravnike.

§. 3. V šoli za učiteljske pripravnike je učni jezik slovenski.

C. Zastran srednjih šol.

§. 4. Po gimnazijah in v realki naj se podučuje že precej zdaj vsaj polovica učnih predmetov v slovenskem jeziku.

§. 5. Določba prejšnjega paragrafa (§. 4) kolikor še ni že zdaj v djanji, naj se izvršuje tako, da se v bližnjem šolskem letu prvi razred, in s tem napredujoč v prihodnjih letih višji razredi po tem načinu uravnajo.

D. Zastran obrtniških šol.

§. 6. V obrtniški šoli, ki je v zvezi z realko ali v oni, ki se vprihodnje ustanovi, je učni jezik slovenski.

II. zastran javnih uradov.

§. 7. Slovenski jezik naj vsem javnim gosposkam in uradom rabi tako-le:

- Slovenske vloge naj se vselej rešujejo v slovenskem jeziku;
- zasišbe in obravnave s slovenskimi ljudmi naj se opravljajo v slovenskem jeziku; v tem jeziku naj se pišejo vsi dotični protokoli, in izdajo dotične rešitve;
- vsí ukazi, vabila, razglasi in naznanila slovenskim ljudem naj bodo v slovenskem jeziku.

§. 8. Določbe prejšnjega paragrafa (§. 7) naj veljajo za vse uradnje, posebno za vse politične, davkarske in sodne reči v civilnem kakor v kazenskem postopu.

§. 9. Ministrom, kterih se dotiče, nalaga se izvršilo te postave.

6. seja deželnega zbora štírskega 3. sept.

(Izv. sporočilo.)

Sprejme se predlog dr. Hafnera, naj se izroče zavoljo važnosti predmetove prošnje okrajnih zastopništev gledé pobiranja vžitnine odboru za deželno gospodarstvo.

Dr. Rechbauer poroča o spremembi srenjske postave. V smislu drž. osn. postav od 21. decembra 1867 se spremeni §. 6. deželne srenjske postave in §. 4. srenjske postave za mesto Maribor in Celje tako, da se razširi volilna pravica na vse, ki v kaki srenji stanujejo in tam od svojih dohodkov davke plačujejo. Vse 3 spremembe so se en bloc sprejele.

Wannisch poroča v imenu odbora za srenjske in okrajne zadeve in nasvetuje postavo, po kateri bi smeli okrajni odbori v izročenem področji preiskavati in pozvedati, srenjskim zastopom zaukaze in vodila dajati in jih (srenje) z globo do 50 gld. kaznovati, ko bi svoje dolžnosti ne spolnovali. Globa gre v okrajno blagajnico. C. k. namestnik nima nič proti postavi, ktera se sprejme. Na dalje obvelja postava, ki bistveno pravi, da prestanejo postave, ki so branile nektera posestva razdelevati in kosati. O tej postavi bomo govorili še obširneje.

Dr. Tunner poroča o postavi, vsled ktere se smejo že obstoječe privilegije do cestnine in mestnine na necesarskih cestah še nadalje rabiti. Dovoljevati jih sme namestnija, ako jej pritrji tudi deželni odbor. Pri tej priliki nasvetuje poslanec Süz, naj deželni odbor natanko pozveda o štírskih mintičnih razmerah in poroča v prihodnjem zasedanji. Brandstätter živo podpira ta predlog, kterega zbornica potrdi. Še poroča dr. Schreiner o proračunu za leto 1868 in Conrad v zadevah zemljiščnega odškodovanja za leto 1867, 1868 in 1869. Nekoliko po polodne seja konča in se določi prihodnja za saboto.

4. seja deželnega zbora koroškega.

1. Predlaga Gütz in drugi spremembo dežel. volilnega reda tako da bodo volitve z oddajanjem glasovnih lističev skrivne. — Predlog je bil izročen političnemu odseku.

2. Dr. Luggin predlaga, da naj se v gosposkarski odsek voli še 5 udov (ne štiri) in naj se ta odsek razdeli v dva dela. Predlog se sprejme. Nova volitev Weindorferjeva iz Vošperga se potrdi. Na dnevnem redu je dež. odbora sporočilo o pogajanji z mestom Celovcem zastran nekkih deželnih naprav. Izročeno finančnemu odseku.

Gironcoli poroča o nekterih prošnjah, o deželnega odbora pogajanji zastran glavne straže s pošto uradnijo in vojaško. Ker so se stroški preveliki zdeli, ne bodo pošte v glavno stražo naselili itd. — Neka prošnja do cesarja, da bi se smelo nekaj ostankov za norišnico namenjenih denarjev za drugi zavod porabiti — se izroči v preudarek finančnemu odboru. Pride na vrsto peticija iz Beljaka zastran ceste.

Posl. Hillinger in drugi interpeluje vlado: Ker je knezoškof Mayer že l. 1840 umrl in v svojem testamentu za dediče svojega nemalega premoženja postavil ubožne iz prejšnje škofije Krške, in je od smrti njegove že 28 let preteklo, pa ni še dokončano sodnijsko obravnavanje zapuščine, in se deljenje tega premoženja med uboge tudi da med deželne reči šteti, vprašajo podpisani vlado, zakaj se ni ona stvar še končala, kje in kako je ono premoženje založeno.

Deželni president Kübeck obljubi odgovora kmalu. Prihodnja seja je v saboto.

Govor poslanca dr. Vošnjaka v štirskem dež. zboru proti volitvi dr. Schimda.

Razloge nasprotnega mnenja gledé volitve g. dr. Schimda sem že v volilnem odboru razkladal; hočem jih pa tú še enkrat ponoviti, da bi mogla slavna zbornica razmerje vsestransko spoznati in po tem svojo konečno sodbo storiti.

Kakor se mi dozdeva, ni g. sporočevalec gledé trgov Marbreg in Vozenice reči razmer dovolj razjasnil. Ta dva trga sta se bila leta 1819 združila s sosednimi kmečkimi srenjami v posamno občino. §. 12. volilnega reda za deželni zbor govori o srenjah v smislu srenjskega reda; občine volijo v smislu srenjskega reda svoj zastop skupno. Ker pa ima deželni zbor zastopati posamezne interese, je celo naravno, da je treba gledé volitev za deželni zbor združene kmečke srenje ločiti od mestne srenje. V tem sem popolnem ene misli z odborom in se skladam tudi z mnenjem, da se ima odobriti, da se je volilo v tržnih srenjah Marbreg in Vozenica brez združenih kmečkih občin; toda s tem pricipom naj bi se ne bila že pravda končala, kajti ta princip sam še ne more konečno rešiti predstoječega vprašanja; moralo bi se bilo naravnost izreči, kako naj se srenje zopet razločujejo.

Tu je dvojna pot odprta; ali naj se postopa, kakor se je postopalo v trgu Šoštanj, ali pa tako kakor v trgih Marbreg in Vozenica.

Iz spiska volilcev posamne občine se namreč dadé kot volilci za deželni zbor vsi oni izbrati, kateri imajo po §. 12. srenjskega reda volilno pravico, namreč volici prvega in drugega volilnega razreda in vsi tretjega razreda, ki plačujejo vsaj 10 gld. neposrednega davka. Tako je ravnal trg Šoštanj mislé, da so itak napravljani že spiski volilcev treh razredov, da torej ni treba še novih spiskov napravljati; vsled tega ima trg Šoštanj samo 36 volilcev. Drugače pa se je postopalo v trgih Marbreg in Vozenica; tam so se vzeli v spisek volilcev vsi volilci iz spiska za srenjske volitve, od najvišje do najnižje nadačenega; obe srenji ste se tako rekoč ad hoc (za zdaj) ustanovili kot srenja za deželni zbor. Tako ravnanje se po §. 13. ne more odbravati. Pa ko bi se tudi odobrilo, je celo proti §. 13. srenjskega volilnega reda, da se je vedel Marbreg in Vozenica kakor ena srenja z dvema volilnimi razredoma; tú se namreč pravi (bere):

„Navadoma naj se napravijo 3 volilni razredi; le izjemoma, ko bi bilo namreč le malo volilcev in bi bil nezdaten razloček med davki, ktere plačujejo, smeta se napraviti le 2 volilna razreda.“

Te izjeme pa ni niti v Marbregu niti v Vozenici. V Marbregu je bilo namreč nad 130 volilcev, kakoršnih tirja volilni red, torej ni bilo vzroka delati le 2 volilnih razredov. K taki razredbi v 2 razreda je pa še treba po §. 13. dovoljenja političnega okrajnega urada; in tega dovoljenja tu ni. Ravno to velja o Vozenici, kjer je bilo tudi volilcev dovolj, da bi se bili napravili 3 volilni razredje.

Po vsem tem se je torej naravnost proti srenjski postavi grešilo. Ker je že volilni odbor govoril o principu, nasvetoval sem že tam, da bi princip dopopolnil, naj se prizna, da se ne smejo napravljati novi volilni razredi, kedar so že kmečke srenje ločene, ampak da imajo po ločitvi kmečkih občin v oddelku za mesta in trge le še voliti volilci že obstoječih volilnih razredov, in da se mora, ako se ta princip prizna, tudi v Slovenskem Gradcu, Šoštanj in Slovenski Bistrici po izključenju kmečkih občin ravno tako postopati. Toda iz vzrokov v poročilu navedenih odbor ni pristopil k mojemu nasvetu, ker bi se namreč sem ter tje po izključenju kmečkih občin ne dali več napraviti 3 volilni razredi. Jaz sem dokazal, da se tega pri srenjah Marbreg in Vozenica ni bati, da tudi te morejo imeti 3 volilne razrede, da so torej razlogi volilnega odbora neveljavni.

Večina volinega odbora misli nadalje, da bi bilo pač težko da na pravem mestu vprašanje, ki je po postavi dvomljivo, iz vzroka necega posameznega slučaja in enostranskega protesta določiti brez pogoja in tako da se izgled ne pojmlje in daje za druge slučaje.

Gospodje! Tudi ta razlog nima zaslonbe. Mi imamo postavodajalno pravico, smemo torej tudi posamezne paragrafe razlagati, in s tem ne damo posnemovalnega izgleda (prejudiciranja) za nezakonitost, temuč samo za razlogo, kakor jo postava tirja. Deželni zbor nima samo pravice, temuč tudi dolžnost, take dvomljive slučaje razložiti in enake cene je, ako odloči precej ali še le po nekoliko tednov.

Razlog, kterega na dalje navaja volilni odbor, da se namreč v tacih dvomnih slučajih po najboljem tisti način ohranjuje, po katerem so vsi volilci svojo volilno pravico dozdej brez ugovora rabili, nima ravno tako nič podpore, kakor poprejšnji. Kajti, ako se kako hudodelstvo razkrije, mora se kaznovati, in če se najde nezakonitost, je deželni zbor poklican, da jo kaznuje, in v tem slučaji volilce Šoštanske in Slovenjegraške varuje. Da se je tem v njih pravici velika krivica delala, to dokazuje protest, ki so ga vložili.

„Ta protest“, tako se pravi v sporočilu volilnega odbora in v onem deželnega odbora „je samo od 22 volilcev podpisan.“ Meni se pak čudno zdi, da je eden kakor drugi odbor pozabil povedati, da je ta protest ne samo od 22 volilcev prišel, temuč da je bil predložen kot enoglasen sklep obeh občinskih zastopnikov: Slovenjega gradca in Šoštanja v imenu vseh, ki imajo pravico voliti, tedaj v imenu 92 volilcev. Če se sicer protestom, ktere dade kaka manjšina volilcev, tolikošna veljava pripisuje, mora se po

moji misli tudi protestom, ki izhajajo od dveh občinskih zastopništev, primerno važnost pripisati.

Ako se nezakoniti glasovi izvzemó, izpade račun takole:

K volitvi je prišlo 205 volilcev. Izmed teh jih je 42 nepostavno v spisek volilcev zapisanih. 4 glasove je odbor kot napačne in nepostavne izbrisal. Odpade tedaj 46 glasov. Ako se ti odštejejo od onih volilcev, ki so k volitvi prišli, ostane 159 volilcev, ki so imeli pravico voliti in absolutna večina je 80. Gosp. dr. Oskar Schmidt je dobil 67 postavnih glasov, njegov nasprotni kandidat g. Vincenc Globočnik pa 91, tedaj je g. Vincenc Globočnik legalno izbran zastopnik tega volilnega okraja.

Torej predlagam:

Visoki zbor naj sklene:

a) Volitev g. dr. Oskarja Schimda za poslanca mestom in trgov volilnega okraja Slovenski Gradec se ne potrjuje;

b) volitev g. Vincenca Globočnika za poslanca zgoraj imenovanega okraja se potrjuje.

(Znano je našim bralcem da je nasvet padel in bil potrjen Nemeč Schmidt.)

Stanje Slovanov v Dalmaciji

opisuje sledeči v Zadru 23. avgusta pisani kalendarij:

11. junija se je počela grječa v Spljetu. Truma najnižje ljudske drhali se je valila po mestnih ulicah, vmazane pesmi prepevaje, med kterimi je kričala: Viva Bajamonti! Morte ai Croati!

19. junija. Prvi neredi so bili v Bolu; noben narodnjak ne more iz svoje hiše, ako noče, da bi ga napadali;

20. junija. Mladega Sukšiča iz Brace so javno psovali.

21. junija. V Spljetu so napadli nekoliko narodnjakov. G. Brusine se v javni kavarni lotita dva iz najnižje sodrge. Spir. Tomića napadejo in tepó, Gelasko z nožem ranijo.

1. julija. Prebivalci iz Kastela in Police ne morejo v mesto, da ne bi jih surova drhal nesramno nadlegovala.

4. julija. Celotroci in ženske niso na javnih sprehajališčih surovosti varni.

5. julija. Pri belem dnevu se loté g. Mompurgo na očitni cesti in ga tepó.

6. G. G. Starčeva so v očitni krčmi z nožem napadli.

7. julija. Sodrga neprenehoma razgraja na gosposkem trgu. Tri prebivalce iz Kastela so v kavarni oblegli, na časti žalili, pretepali in mučili.

18. julija. V Bolu so se neredi ponovili.

18. julija. Nekoliko spljetskih predmeščanov je pelo slovenske pesmi, znana drhal jim je žvižgala, jih napadla in v smrtno nevarnost spravila.

28. julija. Slaboznani Ghire napade z golo sabljo ženo Jelaškovo.

29. julija. Isti Ghire se loti zidarskega polirja Rosandiča.

2. avgusta. Na gosposkem trgu spravijo nekoliko Kastelčanov v veliko nevarnost. Drhal širi z divjim krikom strah in trepet po mestu.

3. avg. Visokoč. g. Krinfokai se javno surovo nadleguje.

6. avg. Župan Bajamonti pride v mesto. Mestni čuvaji hodijo po mestu in streljajo s svojimi samokresi med ljudstvo. Navadno divje vpitje z vsakoršnimi nesramnostimi se povsodi čuje. Slika škofa Strossmayera se izpostavi javnemu zasramovanju in vsakoršnemu grdenju.

7. avg. Nektere Poličane so divje napadli in teplili.

10. avg. Nekaj predmeščanov, ki so se iz semnja vračali, napadla je znana drhal barkarjev in jih hudobno nadlegovala.

11. avg. V Spljetu so surove roke položili na gg. Biliška in Viturija.

15. avg. Pri sv. Ivanu na Braci napada ljudska sodrga meščane. Srenjski zastop ne more biti porok za red in se svoji službi odpové. Tako se godi tudi v Milni.

16. avg. V Neresi na Braci se zaganja drhal na hišo Ksuničevu tirjaje, naj se jej izroči mladi Defilipis, ki se je komaj rešil; drhal ga je napadala in s kamenjem ranila.

17. avg. Dalmatinske deželne poslance Didoliča, Pavlinoviča in Vojnoviča so med potjo v Spljetu najeti potepuhi na morskem obrežji surovo napadli.

18. avg. Ista sodrga meče v trobojno zastavo na oknu poslanca Vojnoviča gnjilo sadje, dokler jo nekteri uradniki razpodé.

19. avgusta. Tudi v Krinu prične drhal razsajati.

21. avg. V Spljetu je napadla drhal poslanca Deskoviča in oba Vojnoviča, ko so hoteli na ladijo in jih je grdo pestila. Deskovič si mora z revolverjem v roki delati pot do ladije.

22. avg. Slaboslavni Ghire z nožem rani Sluča. V Milni oblega drhalna truma sikaje in žvižgaje srenjsko uradnijo, divjá od todi proti obrežju in tirja od zapoveljnika necega parobroda, naj jej izroči duhovnika, ki je bil na ladiji. Besno kričanje se ponovi, ko je eden izmed popotnikov z revolverjem v zrak vstrelil, da bi drhal oplasil. Nato so preganjali nekteri razgrajajući Juraša s kamenjem in besnim kričanjem.

Tako smo že dva meseca v vedni smrtni nevarnosti. Civilni uradi ali nimajo potrebne resne volje, ali pa ne dostojne moči ohraniti javni mir, prvi pogoj vsacega državnega življenja. Nimamo druge pomoči kakor lastno. Odgovornost za nasledke tacih razmer moramo od sebe odvracati. Naj odgovarja zanje odgovorna vlada in njeni organi.

V Zadru 23. avgusta 1868.

„Nazionale“

Dopisi.

Iz Ljubljane, 2. avgusta. A. [Izv. dop.] (Naš deželni zbor in njegova „zgoranja kuča“; Olikani Slovenec in „Tagblatt“.) Kaj mislite, kaj je najnovejše iz bele Ljubljane? Da slovenski poslanci v

strašno jezo vsih nemčanov govore v deželnem zboru le slovenski, to je naravna stvar, ki je vsacemu že znana. Da pa ima naš deželni zbor svoj „oberhaus“ tega menda ne ve še vsak slovenski rojak. Se ve da ta „oberhaus“ le žalostno životari, ker mu manjka bitna pravica vsake višje zbornice, namreč da more zavreči ali ne potrditi sklepe nižje zbornice. Tak „oberhaus“ bi bilo kaj rado naše konstitucijsko društvo, kateremu delajo strašno preglavico predlogi deželnega odbora zaradi spremembe volilnega reda za deželni zbor. Ne samo da v svojem organu (?) v „Laibacher-Tagblatt“ mило poje raznovrstne lamentacije kakor da bi bil že veliki teden, tudi v shodih se pretresuje ta stvar. Ta torek je bil shod zaradi teh sprememb in v petek se bo nadaljevala debata o tej stvari. Ta tako imenovani „oberhaus“ misli, če že pozneje nimam nič govoriti, naj saj zdaj povem kaj me tišči. Da to ne bo nič pomagalo, to njegov organ „Tagblatt“ že zdaj ve, tolaži se pa s tem, da vlada ne bo prezirala tega protesta, kterega ono društvo podaja. Mogoče da slavna vlada želje teh 300 izvoljenih vlishi, znano pa nam je, da mirno leži v kakem kotu dunajskih ministerijalnih kancelij peticija z podpisi 20.000 Slovencev raznih krajev in stanov.

Ne zameri mi dragi čitatelj če te bodem včasih mučil s tem, da ti povem kaj piše naše najmlajše dete dispozicijsfondsko, slavni „Laibacher-Tagblatt“. Vreže jo včasih tako debelo, da ni moč molčati. V večerajši številki se hudeje nekdo, ki je tudi v stari „Pressi“ svoj žolc razlival, pod napisom „olikani Slovenec“ čez to, da je g. dr. Bleiweis deželnemu predsedniku na nemško vprašanje slovenski odgovoril. Znano je, da naš deželni predsednik kakor rojen spodnji Štajarec umé slovenski in se tudi tukaj vadi v novejšem pismenem jeziku, ter je tudi kratke besede v prvi seji govoril slovenski. Slovenski poslanci govore vsi le slovenski, tedaj je tudi g. dr. Bleiweis govoril slovenski z g. Conradom. Znano je dalje da g. prvosednik zboru g. pl. Wurzbach, rojen Ljubljancan, na slovensko stavljene predloge vedno le nemško nadaljuje. Zakaj se to „Tagblattu“ ne zdi nič čudno? Povemo mu, da je to gotovo naj manjše, kar smemo zahtevati od deželnih predsednikov in glavarjev, da umejo naš jezik. Če mladi vrednik — koliko Dežman igra za njim nas ne briga — ne more napadati drugače naših narodnih poslancev, kakor s tako smešnim podučevanjem, naj raji poišče doma zopet svoje frnikole, s kterimi je igral pred 11 leti na gradu.

V Genevi 31. avgusta. [Izv. dop.] Geneva je pač najdragocnejši prstan na desnici prekrasne svobodne Helvecije; mesto samo po sebi lepo, ga še lepšega dela narava; naj prijetnejše je pa še zato, ker je varna loka svobodi in v vsem tem, ki so zavoljo nje preganjeni, mило pribežališče. Rus Hercen in mnogo njegovih prijateljev in tovarišev si je Genevo izvolilo za drugo domovino, in njegov „Kolokol“ zvoní glasno na daleko in široko; mnogo prognanih Francozov, odkriva tukaj brez vsmiljenja rane in maroge Napoleoneve vlade ter listi in knjige, ki se v Franciji pri prvi prikazni policijsko pograbiyo, se v Ženevi za toliko več množe: to mesto pač more biti po časih velik trn francozki vladi, proti kteremu se že nekako reži.

Lepo misli in želje, ki jih je nekdanj gojil, toliko preganjan in prezren Jean Jaques Rousseau za svojo rojstno mesto, se malo po malo vresničujejo in Ženevcani zdaj vedo vredno čislati svojega menda naj večega moža; postavili so mu mnogo lepih spomenikov, med kterimi je naj lepši oni na otoku njegovega imena; pa ko človek, ki je Rousseau-jev častitelj na mesto pride, kder se je ta slavni filozof rodil, se mu res tožno stori, da se je njegova rojstna hiša podrla in na isto mesto drugo poslopje postavilo, v kterem je zdaj prav nesnažna gostivnica, vzdian je samo kamen na tem mestu z napisom tu se je rodil J. J. Rousseau in pristavljen mu doprsni kip in sicer celo zelene barve; ko sem poprej njegov kraljevi grob v Pantheonu v Parizu videl, nadjal sem se naiti v rojstni hiši jegovi lepšega spomina. — Ptujcev je zdaj v Genevi kakor povsodi na Švicarskem silno mnogo; kamor človek koli pride naide Angleže, Amerikance in Ruse; potovanje je zato včasih sitno ker ni lahko v hotelih stanovanja dobiti; vreme je pa v obče sedaj prav prijetno, sadja je kakor povsodi letos obilo, in mnogo dobrega vina se bo nabralo.

Politični razgled.

V isti Avstriji, kjer se ponemških glasilih toliko o osebni svobodi govori, je bil iz deželnega zbora štajerskega slišati „liberalen“ klic, naj se ostro in brezozirno ravna s tistimi, ki so zoper ustavo in zadnje uravnanje Cislajtancije; drugi glasovi hoté, naj se na Českem še ostreje zatirajo prizadeve Čeho-slovanov. Tem klicem odgovarja dunajska „Somn- u. Montagsztg.“ tako-le: „Energično postopanje! To je kar ta stranka hoče in k čemur ministerstvo dan na dan priganja. Tudi ne skriva, kaj misli s tim postopanjem: strogo in obilo rabljenje kazenske postave zoper vse, ki ustavi proté. Ti gospodje niso pomislili, da je precej težavno nezadovoljnost kacega ljudstva z radodarnim deljenjem zaporov in kazni ukrotiti. Česko vprašanje se da za kratek čas zatreti, ako se narodu usta zapró; rešiti pak se da, ako nepristransko premerimo moči države, ne s tem, da se slepo drži podob, o kterih še ni dokazano, da imajo dovolj moči za življenje, temuče le s pošteno avstrijsko politiko, kteri je stvarnost več kakor nemške streljske sanje. Meščanski liberalizem bo to vprašanje težko kedaj rešil.“ — Tako govori liberalen list „S. u. M.-ztg.“

V državnem zakoniku od 1. sept. se razglašata 2 zaukaza, oba spadajoča med upravne spremembe. Prvi določuje delokrog političnih uradov prve stopnje, drugi zabičuje hitreje reševanje pritožeb. V „W. Z.“ je brati okrožnica ministra Giskre do ces. namestnikov, katero smo zadnjič omenjali.

Cesar ni neki manenjen potovati le v Galicijo, ampak tudi v Bukovino. Potovanje bi imelo trajati kake 3 tedne. Pri tej priliki bi bilo mogoče, da se snide s ruskim carom, ki bo isti čas v Varšavi. Bog vedi kaj pa si ni obetati od tega shoda, pa tudi ne bati.

Razen gališkega deželnega zbora se ne more niden povzdigniti do veljave, ki bi količkaj segala čez deželne meje. Liberalne fraze, ki se tu pa tam poskušajo, ne primejo se, ker niso na pravem mestu. Gorenje-avstrijskemu zboru se posebno važno zdi, da bi mu predložila c. k. namestnija konjedirski red v ustavno obdelavanje. Odbor graškega zbora je izdelal načrt zaupnice, katero si bomo še pri priliki bliže ogledali. Objaviti imamo dva izstopa iz deželnih zborov: Rusini so zapustili gališki zbor, ker je obveljal nasvet, da se ima pri upravnih, finančnih in pravosodnih uradih rabiti le poljski jezik; ravno tako izostajajo poslanci tržaške okolice iz vseh sej deželnega in srenjskega zbora in protestujejo proti vsem sklepom, ki se bodo še v prihodnje storili.

Gališki namestnik Goluchovski je še na Dunaji, kjer brž ko ne ostane, dokler se vrne dr. Giskra iz Brna. Dr. Giskra je tam menda v tolažbo nemške samosedede večine, kteri je objubil, da se bo decemberska ustava energično izvrševala, njeni nasprotniki pa ravno tako energično pokorili. Po njegovem mnenju bi bilo dobro, ko bi hodila praški in brnski „shod nemških poslancev“ isto pot; tudi za Galicijo se ni bati. Ali tú g. minister ni več povedal, kakor je vedel, učil bo — gališki zbor.

Iz Zagreba se poroča na Dunaj, da se ne sme na Hrvaškem noben naroden uradnik, kterega so zaradi volitev iz službe deli, dopuščati do kake službe, tudi srenjske ne.

„N. W. Tgbl.“ za trdno pripoveduje, da se snidejo delegacije še meseca decembra.

Razmere med Prusijo in Avstrijo ne kažejo na najbolje prijateljstvo med tema državama. Nekteri poluradni pruski listi pišejo prav zbadljivo o Avstriji. Zato pa hočejo nekteri vedeti, da se boljšajo razmere med Rusijo in Avstrijo, tega pa ne vedo povedati, ktera vlada je storila prvi korak.

Razne novice.

* (Slovenski tabor.) Iz verjetnega vira smo izvedeli, da se v Kastvi ustanovlja odbor, ki ima vse potrebno preskrbeti in vrediti slovenski tabor med Kastvo, Jeljsanami in Novim gradom. Kakor nam je tudi iz srca vzeto, kar nam piše naš dopisnik, ko primerja čisto slovensko Kranjsko z Liburnijo toliko z lahonskim življenjem pomešano, vse to vendar le zamolčimo, saj vemo, da je vse zastoj, dasiravno je bil g. dr. Toman podpisanemu vredniku zaupal, da hoče on sam sklicati 3 tabore na Kranjskem. Menda res o sv. Nikoli!

* (Českí učiteljev) zbor se dolgo ni hotel dovoliti. Zdaj je prišlo dovoljenje, a tako pozno, da letos učitelji ne bodo mogli več zborovati.

* (O Napoleonovem sinu) se pripoveduje, da je svojim mnogobrojnim častiteljem in čestiteljkam rekel: „Če bom jaz cesar, hočem da bo vsakdo svoje verske dolžnosti spolnoval. Jaz nočem, da bi bil kdo brez vere“. Vidi se da mora mali „Lulu“ že politiko delati, ko so staremu roke zavezane. O starem pa je izrekel nek francoski državnik: Cesar Napoleon jo bo tako napravil, kakor nekdanj Siktus V.; tudi on bo svoje brglje od sebe vrgel, ko se bo kaj tacega najmenj pričakovalo.

* (Podpora kmetijstvu.) Onidan je sl. ministerstvo kmetijstva kranjski kmetijski družbi poslalo 150 gld., da si kupi dobrega semena svilnih črvičev, in 150 gld. tudi družbi svilorejcev v Metliki darovalo; v podporo občinskih trtnih sadišč dobi 400 gld.; z dopisom od 24. dne t. m. je družbi kmetijski za povzdigo živinoreje poslalo 3700 gl. in sicer tako, da se 2200 gl. porabi za premije za bike, krave in junice tako, kakor je odbor kmetijske družbe nasvetoval, — 1500 gld. pa naj porabi v to, da se kupijo dobri biki za pleme. — To je hvalevredna pripomoč.

Najnovejše vesti.

Zagreb. Cesar je dovolil, da se sme ustanoviti hrvaško-slavonska eskomptna banka v Zagrebu. Pravila so potrjena. Delnice se bodo te dni jele podpisavati. Fond ima za zdaj znašati 300.000 gld. Od todi si pušča „Pr.“ brzojavljati: Odvetnik Gvozdanovič v Karlovcu je nasvetoval, naj bi se prosilo cesarja, da se odpravi v Karlovcu civilna uprava in postavi vojaška mesto nje.

Praga. Črno obrobjeni listi na uličnih oglih naznanjajo, da so se 3. sept. vsi česki časniki policijsko pograbili. Nemški poslanci so zelo vznemirjeni, ker je znani zgodovinoskruncer Höffler v necem odboru v klerikalnem smislu govoril. „Prg. Abd.“ se predrzne trditi, da Česka dežela ni še v denarnem obziru tako pod nič prišla, kakor jo opisujejo česki listi.

Brn. Dr. Sturm predlaga med drugim nujni nasvet, naj se voli odbor, ki se bo posvetoval, kaj je storiti s poslanci, ki nočejo prihajati k zborovemu posvetovanju. Giskra je bil v seji nazoč.

Dunaj. Deželni zbori bodo zborovali do konca tega meseca.

Berolin. Za gotovo se sme trditi, da Bismark ne prevzame pred 1. oktobrom svojega ministerstva.

Trst. Znano panitalijansko društvo „Progresso“ je razpoložilo po kavarnah zelo strastno prošnjo, naj deželni odbor odpravi okolično stražo.

Vredništvo in opravništvo

„Slov. Naroda“

se je od 3. t. m. preselilo v gosposke ulice (Herrengasse) hiš. šte. 117 na desni pri tleh.

Dunajska borza od 4. septembra.

5% metalike 57 fl. 90 kr.	Kreditne akcije 212 fl. 60 kr.
5% metalike z obresti v maji in nov. 58 fl. 30	London 114 fl. 70 kr.
5% narod. posojilo 62 fl. 40 kr.	Srebro 112 fl. 50 kr.
1860 drž. posojilo 84 fl. — kr.	Cekini 5 fl. 48 1/2 kr.
Akcije narod. banke 725 fl. — kr.	